

Kursplan för

Vårdandets grunder i hälsa och ohälsa, 24 hp

Foundation of Nursing Care in Health and Illness, 24 credits

Denna kursplan gäller från och med vårterminen 2022.

Observera att kursplanen finns i följande versioner:

VT18 , HT18 , VT19 , VT20 , VT21 , HT21 , VT22 , HT22

Kurskod	1SJ021
Kursens benämning	Vårdandets grunder i hälsa och ohälsa
Hp	24 hp
Utbildningsform	Högskoleutbildning, 2007 års studieordning
Huvudområde	Omvårdnad
Nivå	G1 - Grundnivå 1
Betygsskala	Underkänd (U) eller godkänd (G)
Kursansvarig institution	Institutionen för neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle
Medverkande institutioner	• Institutionen för laboriemedicin
Beslutande organ	Utbildningsnämnden NVS
Datum för fastställande	2017-10-25
Reviderad av	Utbildningsnämnden NVS
Senast reviderad	2021-10-14
Kursplanen gäller från	Vårterminen 2022

Särskild behörighet

Tillträde till termin 2:

Moment 1: Forskningsmetodik, 3 hp och genomförda fältstudier i kursen Sjuksköterskans profession och omvårdnad som vetenskap (1SJ010).

Student som underkänts på verksamhetsförlagd utbildning (VFU)/motsvarande till följd av att studenten visat så allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för hälso- och sjukvården eller kommunal vård och omsorg riskerats, är behörig till nytt VFU-tillfälle först när den individuella handlingsplanen har fullföljts.

Mål

Kursens övergripande mål är att studenten ska förvärva och vidareutveckla kunskaper i sjuksköterskans kärnkompetenser, evidensbaserad omvårdnad, samt teorier och begrepp i huvudområdet omvårdnad, för att kunna identifiera, bedöma, planera och tillgodose personens omvårdnadsbehov i hälsa och ohälsa. Vidare ska studenten i mötet med patient och närstående reflektera över etiska frågeställningar,

delaktighet, teknikens innebörder samt lika villkor. Ytterligare mål är att studenten ska förvärva kunskaper i farmakologi och mikrobiologi för att kunna planera och genomföra patientsäker omvårdnad.

Moment 1: Grundläggande hygien, mikrobiologi och immunologi

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- redogöra för mikroorganismer, deras livsbetingelser, uppbyggnad och basala funktioner
- använda grundläggande begrepp inom immunologi för att förklara immunsystemets ospecifika och specifika försvar
- förklara innebörden av vårdhygien och relatera det till hur smitta och smittspridning kan förebyggas i olika (vård)miljöer

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- redogöra för och tillämpa grundläggande hygienprinciper för att uppnå patientsäkerhet samt föreslå förbättrade hygienrutiner där så behövs
- redogöra för och tillämpa principer för vanlig mikrobiologisk provtagning

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- identifiera framtida behov av kunskap för att vidareutveckla kompetensen inom områdena hygien, mikrobiologi och immunologi.

Moment 2: Farmakologi och läkemedelshantering

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- redogöra för farmaceutiska beredningsformer och administreringssätt för läkemedel
- redogöra grunderna för hur läkemedel tas upp och omsätts i kroppen samt utsöndras ur kroppen
- redogöra för hur läkemedel utövar effekt. Läkemedels effekt ska kunna beskrivas på cellulär nivå, i organsystem och på hela individen
- ha förståelse för att faktorer som ålder och organfunktion kan påverka dosering och val av läkemedel
- redogöra för risker med läkemedelsbehandling samt för uppkomst och hantering av läkemedelsrelaterade problem
- redogöra för regelverk som reglerar läkemedelshantering
- redogöra för farmakologiska provtagningar för analys av läkemedelskoncentration och effekt

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- inhämta relevant information om olika läkemedel och dess hantering

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- analysera och diskutera risker och kvalitetsaspekter kring olika arbetsmetoder vid läkemedelshantering, läkemedelsbehandling och provtagning för att uppnå patientsäkerhet

Moment 3: Sjuksköterskans omvårdnadsansvar i hälsa och ohälsa

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- motivera omvårdnadsprocessen som grund för vårdande
- redogöra för olika kommunikationsmodeller
- förklara och motivera hälsofrämjande omvårdnadshandlingar
- redogöra för och förstå betydelsen av lagar och författningar som reglerar patientsäker vård samt patientens och närståendes rätt till delaktighet och vård på lika villkor

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- urskilja information som ska journalföras avseende patientens vård
- söka, kritiskt värdera och sammanställa vetenskapliga studier för evidensbaserad omvårdnad inom hälsofrämjande vård
- planera, genomföra, leda, och utvärdera peer learning

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- analysera samband mellan etiska värden och hälsofrämjande omvårdnadshandlingar
- reflektera över värdig omvårdnad vid transitioner och vid livets slut
- reflektera över innebörder av teknikmedierad omvårdnad

Moment 4: Verksamhetsintegrerat lärande: kliniska färdigheter

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- förklara betydelsen av att följa evidensbaserade riktlinjer, lagar och författningar i samband med undersökning, provtagning och behandling

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- tillämpa kliniska färdigheter med ett patientsäkert och etiskt förhållningssätt beaktande patientens autonomi och delaktighet

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- reflektera över patientens delaktighet och behov av ett respektfullt, värdigt och integritetsskyddande bemötande i samband med undersökning, provtagning och behandling

Moment 5: Verksamhetsintegrerat lärande: verksamhetsförlagd utbildning

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- beskriva det interprofessionella teamets betydelse för patientsäker vård
- identifiera de vanligaste läkemedlen och beskriva hur dessa inverkar på patientens hälsa och omvårdnadsbehov

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- tillämpa omvårdnadsprocessen i patientnära och personcentrerad omvårdnad
- tillämpa ett evidensbaserat arbetssätt och ett etiskt förhållningssätt i omvårdnad
- utifrån sjuksköterskeprofessionen visa förmåga att kommunicera i tal och skrift

- tillämpa patientsäkerhet i medicinsk teknik och läkemedelshantering i omvårdnad
- anpassa vårdmiljön för hälsofrämjande personcentrerad omvårdnad
- tillämpa grundläggande vårdhygieniska principer
- visa förmåga att genom kommunikation och ett empatiskt förhållningssätt skapa en omvårdnadsrelation som beaktar patientens och närståendes behov av delaktighet

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- analysera och kritiskt granska innebörden av lika villkor i vården
- identifiera och analysera etiska värden och dilemman i omvårdnad
- tillämpa ett yrkesetiskt förhållningssätt i relation till patient, närstående och andra yrkesgrupper

Innehåll

Kursen omfattar fem moment.

Grundläggande mikrobiologi, immunologi och hygien, 3.0 hp

Betygsskala: GU

Lärandemål moment 1

- grundläggande mikrobiologi
- grundläggande immunologi
- smittspridning
- vårdhygien
- basal provtagningsmetodik

Farmakologi och läkemedelsbehandling, 3.0 hp

Betygsskala: GU

Innehåll moment 2

- farmakokinetik och farmakodynamik
- biverkningsmekanismer, interaktionsmekanismer och dess kliniska relevans
- administrering och dosering av läkemedel
- lagar och författningar som styr läkemedelshantering
- risker och kvalitetsaspekter vid läkemedelshantering, läkemedelsbehandling och provtagning

Sjuksköterskans omvårdnadsansvar i hälsa och ohälsa, 8.0 hp

Betygsskala: GU

Innehåll moment 3

- personcentrerad omvårdnad
- evidensbaserad omvårdnad såsom: riskbedömningar, nutrition, munhälsa, elimination, sömn, vila, aktivitet, trycksår, hygien
- omvårdnadsprocessen
- vårdvetenskapliga begrepp såsom: caritas, delaktighet, kropp, hopp, tröst, sorg och medkänsla
- etiska begrepp; autonomi, värdighet och integritet
- mellanmänsklig relation och teknikmedierad omvårdnad
- verbal och ickeverbal kommunikation
- beröring

- gemenskap, avskildhet och utanförskap
- palliativt förhållningssätt, döende och död
- sexualitet
- kognitiva ohälsotillstånd
- jämlik vård och hälsa
- prevention
- hållbar utveckling och miljöns inverkan på hälsa
- omvårdnadsinformatik
- lagar, författningar och säkerhetsföreskrifter
- informationssökning/vetenskapligt skrivande
- lärande och återkoppling

Verksamhetsintegrerat lärande: kliniska färdigheter, 1.0 hp

Betygsskala: GU

Innehåll moment 4 och 5

- omvårdnadsprocessen
- kliniska färdigheter: assistans vid ätande, förflyttningskunskap, bäddning och funktionella viloställningar, personlig hygien, vårdhygien, venös provtagning, subkutan injektion
- självstyrt lärande
- etiskt förhållningssätt
- självreflektion
- evidensbaserad och säker vård
- förbättringskunskap
- vårdande relation
- verbal och ickeverbal kommunikation
- personcentrerad omvårdnad
- omvårdnadsdokumentation
- strukturerad reflektion
- interprofessionellt lärande
- lika villkor

Verksamhetsintegrerat lärande: verksamhetsförlagd utbildning, 9.0 hp

Betygsskala: GU

Innehåll moment 4 och 5

- omvårdnadsprocessen
- kliniska färdigheter: assistans vid ätande, förflyttningskunskap, bäddning och funktionella viloställningar, personlig hygien, vårdhygien, venös provtagning, subkutan injektion
- självstyrt lärande
- etiskt förhållningssätt
- självreflektion
- evidensbaserad och säker vård
- förbättringskunskap
- vårdande relation
- verbal och ickeverbal kommunikation
- personcentrerad omvårdnad
- omvårdnadsdokumentation
- strukturerad reflektion
- interprofessionellt lärande
- lika villkor

Arbetsformer

Undervisningen utgår från ett problemorienterat och kollaborativt synsätt på lärande där arbetsformerna ger förutsättning för att studenten aktivt tar ansvar för sitt lärande. De arbetsformer som används är föreläsningar, seminarier, workshops, projektarbeten, grupparbeten, laborationer, litteraturstudier, färdighetsträning och verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Deltagande i seminarier, grupparbeten, laborationer, färdighetsträning och VFU är obligatoriskt.

Kursens olika moment integreras under arbetsformer som syftar till att understödja studentens självstyrda och kollaborativa lärande och till att träna ett vetenskapligt förhållningssätt vilket sker genom aktivt kunskapssökande, problemlösning och kritisk reflektion.

Kursansvarig bedömer om och i så fall hur frånvaro från obligatoriska utbildningsinslag kan tas igen. Innan studenten deltagit i de obligatoriska utbildningsinslagen eller tagit igen frånvaro i enlighet med kursansvarigs anvisningar kan inte studieresultaten slutrapporteras. Frånvaro från ett obligatoriskt utbildningsinslag kan innebära att den studerande inte kan ta igen tillfället förrän nästa gång kursen ges.

Distansutbildningen är IT-baserad och bygger på självständigt och kollaborativt lärande. Olika arbetsformer såsom individuella studieuppgifter, projektarbeten, arbete i grupp, virtuella diskussioner, seminarier, workshops, föreläsningar samt studentportfölj förekommer. Lärarstöd ges via IT-baserad lärandeplattform. Antalet fysiska kursträffar på kursorten är begränsat till max 2 dagar/7,5 hp.

Den verksamhetsförlagda utbildningen som motsvarar 6 veckor är förlagd till hälso- och sjukvård av relevans för kursens fokus på hälsa och ohälsa. Den omfattar ca 40 timmar/vecka (heltidsstudier) varav cirka 32 timmar/vecka är förlagd i vårdverksamhet där handledning och reflektion individuellt och/eller i grupp ingår. Dag-, kvälls-, natt- och helgpas förekommer samt även röda dagar i förekommande fall. Student har ej rätt att komprimera den verksamhetsförlagda utbildningen.

Examination

Moment 1: examineras genom en individuell skriftlig examination.

Moment 2: examineras genom en individuell skriftlig examination.

Moment 3: examineras individuellt genom skriftlig examination.

Moment 4: examineras med kliniska examinationer.

Moment 5: under verksamhetsförlagd utbildning sker en individuell klinisk examination där de olika lärandemålen examineras. Dessutom sker fortlöpande bedömning av studentens prestationer. Halvtids- och slutbedömning genomförs. Yrkeshandledare och/eller adjungerad klinisk adjunkt ger underlag för bedömning enligt fastställt bedömningsformulär för verksamhetsförlagd utbildning. Vid risk för underkännande ska, senast vid halvtidsbedömningen, ansvarig universitetslärare tillsammans med yrkeshandledare och student upprätta en skriftlig planering för den fortsatta verksamhetsförlagda utbildningen.

För godkänd kurs krävs att lärandemålen är uppfyllda, vilket innebär godkänt resultat i moment 1-5 samt aktivt deltagande i obligatoriska delar. Student som ej är godkänd efter ordinarie examinationstillfälle har rätt att delta vid ytterligare fem examinationstillfällen. Detta gäller inte då kursen har upphört eller genomgått större förändringar.

Student som saknar godkänt resultat efter tre genomförda examinationstillfällen kan dock erbjudas att gå om moment eller kurs ytterligare en gång. Detta gäller i mån av plats.

Om studenten genomfört sammanlagt sex underkända examinationer ges inte något ytterligare examinationstillfälle. Inlämning av blank skrivning räknas som examinationstillfälle. Examinationstillfälle till vilket studenten anmält sig men inte deltagit räknas inte som examinationstillfälle.

Försent inlämnade examinationsuppgifter beaktas ej. Studenter som inte lämnat in i tid hänvisas till omtentamenstillfället.

Digital examination som har öppnats räknas som utnyttjat examinationstillfälle även om examinationen inte lämnats in. Som examinationstillfälle räknas de gånger studenten deltagit i ett och samma prov. Examinationstillfälle till vilket studenten anmält sig men inte deltagit räknas inte som examinationstillfälle. Examinator bedömer om en student har särskilda skäl för förseningen. Examinator ges möjlighet att fatta beslut om komplettering av examinationsunderlag för att uppnå godkänt resultat.

Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students verksamhetsförlagda utbildning (VFU) eller motsvarande om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskeras. När VFU avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns på aktuellt moment och att ett VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas, där det framgår vilka aktiviteter och kunskapskontroller som krävs innan studenten ges möjlighet till ett andra och sista VFU-tillfälle på denna kurs.

Innan handlingsplanen är uppfylld ska studenten inte placeras på ny VFU inom någon utbildning vid KI. Antalet kunskapskontroller i handlingsplanen begränsas till två gånger. Underkänd VFU får endast genomföras ytterligare en gång. Har studenten underkänts på sista möjliga examinationstillfället ska ingen handlingsplan upprättas. En student som påbörjar och inte fullföljer VFU, utan särskilda skäl, ska tilldelas betyget underkänt. Studenten har då förbrukat ett VFU-tillfälle.

Om det föreligger särskilda skäl, eller behov av anpassning för student med funktionsnedsättning, får examinator fatta beslut om att frångå kursplanens föreskrifter om examinationsform, antal examinationstillfällen, möjlighet till komplettering eller undantag från obligatoriska utbildningsmoment, m.m. Innehåll och lärandemål samt nivån på förväntade färdigheter, kunskaper och förmågor får inte ändras, tas bort eller sänkas.

Övergångsbestämmelser

För en kurs som upphört eller genomgått större förändring eller där kurslitteraturen förändrats väsentligt ska det ges ytterligare tillfälle för examination (exklusive ordinarie examination) på det tidigare innehållet repektive den tidigare litteraturen under en tid av ett år från den tidpunkt förändringen skedde.

Övriga föreskrifter

Kursutvärdering sker enligt de riktlinjer som är fastställda av Kommittén för utbildning på grund och avancerad nivå .

Litteratur och övriga läromedel

Moment 1. Grundläggande hygien, mikrobiologi och immunologi

Rekommenderad litteratur

Melhus, Åsa

Klinisk mikrobiologi för sjuksköterskor

Tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2019] - 495 sidor

ISBN:9789144116266 LIBRIS-ID:kwjlpj5hdx24wvp

[Sök i biblioteket](#)

Att förebygga vårdrelaterade infektioner : ett kunskapsunderlag

Stockholm : Socialstyrelsen, 2006 - 461 s.

LIBRIS-ID:10646754

URL: [Länk](#)

Moment 2. Farmakologi och läkemedelshantering

Rekommenderad litteratur**Illustrerad farmakologi**

Thoresen, Hege; Simonsen, Terje; Christensen, Hege; Thidemann Johansen, Harald; Tranheim Kase, Eili; Robertsen, Ida; Rustan, Arild Christian; Solberg, Rigmor Roman, Elisabet

Studentlitteratur AB, 2021 - 472 sidor

ISBN:9789144139753 LIBRIS-ID:jxzmkt7gq79ns87

[Sök i biblioteket](#)

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2017:37) om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården

Institutionen för neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle,

URL: [Länk](#)

Moment 3-5. Sjuksköterskans omvårdnadsansvar i hälsa och ohälsa, VIL: kliniska färdigheter, VIL: VFU***Rekommenderad litteratur***

Bartelink, V; Lager, A

Folkhälsorapport 2019

Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, 2019

URL: [Folkhälsorapport 2019](#)

Ehnfors, Margareta; Ehrenberg, Anna; Thorell-Ekstrand, Ingrid

VIPS-boken : välbefinnande, integritet, prevention, säkerhet

Tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2021] - 296 sidor

ISBN:9789144137452 LIBRIS-ID:5jsfp5c532cnmk8f

[Sök i biblioteket](#)

Författningshandbok: för personal inom hälso- och sjukvården

Socialstyrelsen,

URL: [Länk](#)

Omvårdnadens grunder : Ansvar och utveckling

Ehrenberg, Anna; Wallin, Lars; Edberg, Anna-Karin

Tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2019] - 483 sidor

ISBN:9789144123172 LIBRIS-ID:dpsx0xwsbp338v4z

[Sök i biblioteket](#)

Omvårdnadens grunder : Hälsa och ohälsa

Edberg, Anna-Karin; Wijk, Helle

tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, 2019 - 756 sidor

ISBN:9789144123165 LIBRIS-ID:5gkprpnf39z8zrjx

[Sök i biblioteket](#)

Omvårdnadens grunder : perspektiv och förhållningssätt

Friberg, Febe; Öhlén, Joakim

Tredje upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2019] - 711 sidor

ISBN:9789144123189 LIBRIS-ID:3dhmpmln1m0w1rb0

[Sök i biblioteket](#)

Praktiska grunder för omvårdnad

Kristoffersen, Nina Jahren

1. uppl. : Stockholm : Liber, 2016 - 590 s.
ISBN:978-91-47-11412-2 LIBRIS-ID:19451518

[Sök i biblioteket](#)

Sandberg, Håkan

Sjuksköterskans samtal : professionalitet och medmänsklighet

1. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2014 - 364 s.
ISBN:9789144088877 LIBRIS-ID:16926010

[Sök i biblioteket](#)

Sandman, Lars; Kjellström, Sofia

Etikboken : etik för vårdande yrken

Andra upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2018] - 485 sidor
ISBN:9789144120539 LIBRIS-ID:9j6pz75q7d56bxcw

[Sök i biblioteket](#)

Sjuksköterskans kärnkompetenser

Leksell, Janeth; Lepp, Margret

Andra upplagan : Stockholm : Liber, [2019] - 374 sidor
ISBN:9789147128020 LIBRIS-ID:nztvsk971387ldgf

[Sök i biblioteket](#)

Säker vård : nya perspektiv på patientsäkerhet

Ödegård, Synnöve

Första upplagan : Stockholm : Liber, [2019] - 313 sidor
ISBN:9789147113002 LIBRIS-ID:fqqr1hc0cp0kbtlb

[Sök i biblioteket](#)

Vårdhandboken

Inera AB,
URL: [Länk](#)

Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik

Wiklund Gustin, Lena; Bergbom, Ingegerd

Andra upplagan : Lund : Studentlitteratur AB, 2017 - 468 sidor
ISBN:978-91-44-11243-5 LIBRIS-ID:20900395

[Sök i biblioteket](#)

Vetenskapliga artiklar och valda författningar tillkommer.